

Abonnement pour un an

300 piastres

Edition spéciale 500 ptrs.

Adresse:

"IDJTIHAD" Constantinople

Téléph. St. 865

XXII ème ANNÉE

1926, 1 Décembre No217

الجهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعه

آبوغان : سنه لکی [۲۴ نسخه]

تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون

۳ ، اعلا کاغذلیسی ۵ لیرادر .

اداره خانه سی :

جغال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکینجی سنه

نومرو ۲۱۷-۱ کانون اول ۹۲۶

دردمرك منبغه دوغرو [*]

اوجاغی حالنی آلمشدر. او زمان تورکیه یه « تورک
مأمورلر دولتی » دینلسه بجا ایدی. سنجیه لر مزده ده
بیوک نقصانلر واردر. واقعا بعض شیلره باشلامش،
نتیجه لرده وصول نمایان اولمش ایکن ایشک
آرقه سی بر اقلیویر مشدر .

بو سطرلر کز بزم یارمرك ، اولمش و دولمش
یارمرك اوزدینه نیشترب کی بر تأثیر یامشدر دیسه م
مبالغه اولماز . بی مانند رئیس جمهورمز، صوک دفعه کی
نطقنده بو ظالم نقطه یه اشارت ایتهمش دکلدرد . سز بانا
دیه جکسکیز که بو دردک چاره سی اوله رق نه بی کوسته -
ریورسکیز؟ بن چاره نک اک برنجیسی حاصل کورمکده ایم:
بی چاره اولدیغمیزی ا کلاماق و بونی یوکسک سسله
سویله مک جسارتی . بنم قناعت قویه مه کوره خسته لق
پک قورقولا جق بر شی دکلدرد . اک زیاده قورقولا جق
شی خسته اولماق وخسته اولدیغنی بیلمه مکدر . مادام که
خسته اولدیغمیزی ادراک ایدیوروز ، خسته لغک ازاله سی
یولنه کیریش دیمکدر .

خیال کوزیله سزی خسته خانه ده کوریورم . بو
سطرلری اوقورکن « پک اعلا صوکره؟ ایکینجی چاره
نهدر سویله باقلم؟ » دیورسکیز.

ایشته جوابم : تعلیم و تربیه مرك ماهیت و استقامتی

صاحب (اقدام) احمد جودت بك افندی :
(اقدام) ك باشنه یازدیغكز اقتصادی مقاله لر قادار
نافع مطبوعات کورمیورم . بونلر، امین ومفتخر اولك،
مملكتك حقیقی ودوامی سلامت ورفاهنی ایسته یین
و کورنلر طرفندن حرزجان ایدیلکده در . مثلاً شو
سطرلریکزی قید ایدیورم :

« اعتراف ایدیم ، که بز اقتصاد جهتندن
اوتهدن بری پک آز بر موفقیت کوسترن بر ملتز .
دائماً اصلاحاتدن بحث اولمش، دائماً اوروپا ترقیاتی
رؤیالری کورلش . فقط بو مملكتك اصلاحات
ایچون محتاج اولدیغنی ثروت نصل پیدا اولور وبوملت،
ملکی نصل اداره یه مقتدر اوله بیلیر ، بو جهتئر
مهمل قالمشدر . چفتجیمز سفالته قالمش ، اداره
ملکیه مز کوزینی قاپامش ، معارف نظارتلر مز
ایسه ممنوع مکتبلرک تأسیسینده کی سری بردرلو
کشفه مقتدر اولامامشدر . قوجه تورکیه بر مأمور

[*] صاحب امتیازمز طرفندن اقدام صاحب امتیازی احمد
جودت بکه کونده ریلش و (اقدام) ك 10617 نومرولو نسخه سنده
انتشار ایتش اولان مکتوبك بعضی فقره لری ایله ، یکی بعضی
ملاحظات اقتصادیه در.

موتور یاپور، فقط ایچنه بنزین قویماور، آتش قویماور، قدرت قویماور .

بر وقت مشهور Goncourt برادرلردن بری
La France est un pays où l'on plante des fonctionnaires et l'on récolte des impôts.

دیشدی، که « فرانسه مأمور اکیلن، ویرکی ییچیلن برملکستر » دیه ترجمه اولوناییلیر.

بو بلیه نك مبالنه لیلی، بونك پوسكولیلی بزم
باشمزه در ویزی برطرفدن (عرب) [غرب دکل] دیگر
طرفدن لاتین قفاسی [Mentalité] سی بوبایه صوقشدر.

لاتین اصول تربیه سی، لاتین ملکتلردن طرد

اولونمایه باشلایلی چوق زمان اولدی ولاتین اصولی
علمنده لاتین اقوامك الك بنام متفكرلری آتش پوسكو-

ریور و عادتایانغین وار! فریادی قویایورلر. لاتین

اصول و پروگراملری محافظه ده داها نه زنده قادر دوام

ایده جگیز ظن ایدرسکیز؟ معارف و کالتر (آمریکا تربیه

اصوللری) اسمیله و اوج بیوک جلده ختام بولمش اولان

معظم و اهمیت و نافعیتی اعتباریله داها معظم بر اثر ترجمه

و طبع ایتدیرمك همت مشکوره سنده بولوندی.

بونك اولیای امور مزله آرز چوق موجود و کزیده

منورلرمز طرفدن اوقونماسنی آرزو ایتدیكم قادر

هیچ برشی آرزو ایتیمورم. بز بو کتایده کوستریلن

تعلیم و تربیه اصولی بحق قبول و تطبیق ایتیه باشلادیتمز

کون حقیقی نجات و رفاده کیرمش اولاجنیز و بر بطن

صوکره تورکیه آرتق شرق مملکتی اولقدن تماماً

قورتولمش اولاجقدر. بو کتایک ایلک جلدینک مطالعه-

سند کوروله جگدر، که یالکیز (New-York) ک

ایلک مکتبلرینک باغچه لرنده 45.000 چوق زراعت

یاقده در. بز هم زراعت مملکتی اولدیغیزی بیلیرز،

همده پروگراملردن معلومات زراعیه درسلرینک قسماطی

ایدیلدیکنه شاهد اولورز. بو کتایده کوروله جگدر، که

یدی سکیز یاشنده کی چوقو قلا ایچون آمریقاده کتبخانه

نهلر وارد ویتمش بش سکسان سانتیمتره بوینده کتبخانه

رافلرندن کتابلر چقاروب بو چوقو قلا تتبع اجرا

ایتمی اوکره نیرلر و هیچ بر تدریس یوقدر که عملی تطبیقه

دکیشدیرمك. سز بوکا «دولایالیس حقیقی» دیمز سکیز.
اوله ده اولسه نتایجی الك معظم حقیقتلردن در. . داها
دون هکبه لی آله دن بالتصادف آناطولو ساحلی تعقیب
ایدن بر واپوره بیندم. اوراده طیه مکتبده تحصیلده
ایکین کیمیای عضوی خواجه مز بولومش اولان محترم
معلم دوقنور شکری پاشایه راست کلام. برابرنده برکنج
واردی. بنده کزه منور برکنج اولارق تقدیم ایتدی.
اسمعی صوردم. سویله دی. نه ایله مشغول اولدیغی
اوکرتمک ایسته دم. حیدرپاشا ویا اسکدارده یازیچی نفری
اولدیغی سویلدی. فقط بو سویله یاشده بو خدمتی، داها
قوتلی، داها دوغروسی داها زیاده قوت ایسته یین،
روح قوتی، بدن قوتی ایسته یین بر خدمت عسکر یه دن،
بر خدمت وطنه دن قور تولق ایچون بونی اختیار و ترجیح
ایتمک ایسته مش اولدیغی قولایچه تقرس اولونیوردی.
کندیسنک ادبیاته مشغول اولدیغی خواجه مز علاوه
ایتمشدی. فرانسه زجه ویا دیگر بر اجنبی لسانی بیلوب
بیامه دیکنی صوردیغ زمان منی جواب آلام. بونلری
بیلمه دیکنه سبب اولارق پاره سزلنی ایلری سوردیکنی
کوردم. بو وادیده کی محاوره اثناسنده: «افندم معلوم آ
هر شینک باشی پاره» دیدیکی وقت آرتق کنیدی ضبط
ایده مه دم: «آه ایشته دردمز! اوغلوام یا کیلیورسکیز
پاره هر شینک باشی دکل، پاره هر شینک قیچیدر. پاره
خالق دکل در، پاره مخلوق در. سز اگر فقیر ایسه کز
پاره کز بولونمادیغندن دکل در؛ پاره کز بولونمادی فقیر
اولدیغکیزدن در. اراده فقری، عزیم فقری، سعی مستمر
فقری در، که سزی پاره سز یامشدر» دیه باغیردم. دقت
ایتمم. بوکنج توالی ایچون، صاحنی طارامق و پارلاتمق
ایچون صباحک لاقل ایکی ساعتی استهلاک ایتمشدی.
(کوردیکنی استهلاک ویرکیسنک الكاعلا موضوعی؟)
بوسوزمدن صاحک، باشک پریشان و کیرلی قالماسنی تحسین
ایتدیكم البته آکلاشیاماز. فقط بویله قادیلاشمش اولق
ایچون صرف ایدیلن ایکی ساعتک بر بوچوق ساعتی
بر ایش ابداعه صرف ایتسه ایدی بو دلیقانی وطنداش
نجه ده، سزجه ده، اونجه ده داها کوزل اولوردی.
مکتبلرمز ماکنه یاپور، فقط ایچنه موتور قویماور!

صحیفه سنه ، مؤلفی Dr. Gustave Le Bon کتابک روح و شعاری تلخیصاً شو سطرلری یازمشدر :

Le choix d'un système d'éducation est beaucoup plus important pour un peuple que le choix de son gouvernement.

که « بر ملت ایچون بر تربیه سیستمک انتخابی شکل حکومتی انتخابدن داها چوق مهمدر . » دیه ترجمه ایدیه بیلیر .

آنگلوساقسون مکتبلرینک یتیشدیردکاری شا کردلر ، داها مکتبک صوک صنفده ایکن مؤسسهردن دعوت و عرض مکتوبلری آلیورلر . لاتین اصولیه تعلیم و تربیه کورن افندیلر ، مکتبدن دیلوما آلیر آلاماز اللرنده بوو شقه عجز بولوندیغی ، و دیلبرنده : « مکتب عالیه مأذونی یم » سوزی اولدیغی حالده دولت مؤسسهرلری قاپولرینی دولاشمایه مجبور بولونیورلر . اوتکی طرف عرض کورور ، بریکی طرف طلبده بولونیور . بونلرک آرسنده کی فرقلر و نتیجهلر ایضاحدن مستغیدر . خلاصه دیمک ایسته دیکم شودر : اقتصادی قاورایش ، ایش قاورایشی ، ایش باشارمق درایتی بزده هنوز اکیسکدر . دعوا کز حقی در ، سالم وعافیت بخشدر .

حرب عمومیدن صوکره بر چوق تأسیسات کیبی تعلیم و تربیه اصوللری ده عظیم تعدیلاته اوغرامشدر و حرب عمومیدن اولده بالخاصه آنگلوساقسون مملکتلرنده ، آلمانیای ده بوزمریه ادخال ایده بیلیرز ، آلی تدریسات دیدیکم Enseignement technique دیواندام وسعت و اهمیت کسب ایتشدرد . بزده بو استقامتده هنوز قوتلی بر حرکت بلیرمه مشدر . مملکتیزک بر چوق یرنده دیوارجی مکتبی ، دولکر مکتبی ، برتنکه جی قورشونجی مکتبی ، کیره سونده برفندق دارالفنونی ، آطنده براموق دارالفنونی الخ . . . فیشقیردیغی کورمک ایسته یورم . بلغارستان ، قدرت و رفاهنک و قتیله مدحت پاشا مرحوم طرفندن « طونه ولایتی » نده اصلاحخانه نامیله تأسیس ایدیش اولان و حالا متوسعاً یاشایان ته کنیک یعنی آلی مکتبلره مدیوندر .

تورکیامزده کنجک مشکلاتک اوزرینه آتیمق لازم کلیرکن مشکلاتدن قاچیور . مبارزه ایسه حیاتک کندیسیدر .

ترافق ایتمه سین . لاتین اصول تربیه سی کتابلره ، اکثریاً ، شاکردانی خصم قیلدیغی حالده آنگلوساقسون اصول تعلیم و تربیه سی شا کردی مادام الحیات کتابک ، اوقومانک ، اوکره نمه نک ، ایشله مه نک ، یارآتمانک ابدی مبتلاسی ، ابدی عاشقی قیلار . ایلک و اورتیه مکتبلر شا کردلری اجرت تحصیل و یرمه دیکدن باشقا اکثر شهر وقصبه لرده کرک فقیر و کرک زنکینلره کتاب ، آطلاس وسائر مکتب لوازمی مجاناً و یریلیر . آمریقایلیر : « حر آمریقانک هیچ بر اولادی ، فقیرلک سبیلله ، تحصیله دوام ایتک و حیایده یولنی آلمق شانسی غائب ایتمه ملی در ؛ حر آمریقا اولادلرینک ، فقیرلکلرینی اعتراف ایتمه لری و کندی خدمتکارلری اولان مأمورلردن مجانی اولاراق مکتبه قبول اولونمق لطفی استرحامده بولونمالرینی ایسته مه یز . » دیرلر . بویوکسک نظری ، بو غنا واستغنی روحی لاتین اصول تعلیم و تربیه سی ادراک و تقدیردن عاجزدر . بونی بن سویله مک صلاحیتنه مالک اولمایه بیلیرم . فقط بونی پروفه سسور E. Boutmy ، پروفه سسور J. Izoulet ، « اینستیتو » اعضاسندن مشهور Marion ، پروفه سسور J. Pardoux ، Lapouge ، Leroy Beaulieu ، Dr. G. Le Bon ، H. Poincaré ، H. Taine Le clerc ، F. Roz ، مؤلفی L'Energie américaine ، پروفه سسور Coste ، فرانسه نک سابق باش وکیلی و بیوک متفکرلردن Herriot ، اینستیتو اعضای فاضله سندن E. Le Chatelier الخ . . . کیبی لاتین تفکر عالمنک شاهقه لری اولان اذکیا و متفکرین سویله یورلر . فرانسر لسانی و فرانسر اصولی بزم ایچون غیر کافی در و یاخود معنای دیکریله کافی !

بر تربیه سیستمی انتخابنه چوق اهمیت و قیمت و یریرم . بونده چوق حقی اولدیغمه چوق قانم . (ژاپونیا) سریع ورصین انکشافی آنگلوساقسون اصول تربیه سی قبوله مدیوندر [۸] .

Psychologie de l'Education آدلی اولوب معارف وکالتزجه لسانمزه ترجمه ایتدیریله سی مقرر اولان صوک درجه ده معتبر وهله بزم ایچون شدتله لازم بر کتابک ایلک

[۸] ژاپونیا نک خارجه ناظری Baron Motono نک (برزکای فیاض) آدلی کتابمزده کی مطالعه سی اوقویک .

فلسفہ دارالفنون

معارف وکالتزک ویرمیش اولدینی چوق مصیب یکی مقررانه مطلع اولدق . مثبت نتیجهلر ویره جکی بدیهی بولان بو قرارلر ، ومانداشلرک آز بر زمان ایچنده ، اوقویوب یازمه اوکره نملرینی تأمین ایدم جکندن چوق حائر اهمیتدر .

وکالتز ، معارف امینلکری مرکز لرنده خلقی تنویر ایچون ملی تعلیم و تربیه هیئتک تنظیم ایدم جکی پروغرامک تثبیت ایدم جکی وجهه داخلنده تدریسات یامق اوزره خلق دارالفنونلری آچایی قرارلاشدیرمشدر . بو خصوصده بایلا جق ترتیباته اساس اولق اوزره فرانسه و روسیهده بوقیل تشکیلاتلرک پروغراملری تدقیق ایدلمکده در .

مسلك مکتبهرینی تنظیم و اصلاح ایچونه دلائله دانمارق ، بلجیکا و آلمانلارده متخصصلر جلمنه نسبت اولونمشدر .

ایلمک مکتبلرده معلم یتیشدیرمک ایچون آچیلان معلم مکتبلری ونهارلی معلم مکتبلری په داغوزی صنفلری مسلك معلمی بولاماقده اولدقلرندن ، وکالتز معلم مکتبلرینک بوبویوک نقصانی تلافی ایتک ایچون بر « فن تربیه و اصول تدریس » قورسی آچمه قرار ویرمشدر .

قورس ملی تعلیم و تربیه هیئتک نظارت وادارسی آلتنده آنقره لیسه سنده آچیلماقده . قورسه معلم مکتبلری مأذونلری آرمسند اهلیت و کفایتی مسلم و معلملکده تجربه کورمش کمنجلر جلب اولونه جقدر . قورسک یاقینده تدریساته باشلامه سی قوتله مصممدر .

وکالتک دیکر برقرارینه نظراً ، هر مکتب کندی خدمه لرینی اوقوتمق مجبوریتنده در . برقاچ کونه قدر مکتبلره تبلیغ ایدیله جک بو امرک تطبیقنه باشلانجه ، یالکز بوسنه ایچنده مکتب خدمه سی اولارق اصغری اون بیک وطنداش اوقویوب یازمق اوکره نه جکدر .

« حاکمیت ملیه »

اجتهاد

(حاکمیت ملیه) رفیق مزده ، یوقاری یه درج ایتدیکمز قهره یی اوقورکن درین بر سونینج دویقد . هله مسلك مکتبلری وجوده

شیمدی اللجی سنه حیاتی یاشامش اولان نسلک کنجک دورنده بوقفا یوقدی ، داهای صاغلام و داهای یکیت بر ذهنیت ، استبداد زده عثمانلی ایمپراطورلنک اوزده رنده سیکرلرینک قوتی حس ایتدیر یوردی . بوندن آشانی یوقاری اوتوز سنه اول دیاربکرده ضیا [بالآخره ضیا کونک آلپ اولان ضیا] مجادله دن ، مبارزه دن قحماق قورتولماق ایچون کندی الیه قفاسنه بر رووملور قورشونی یرلشدیردیکی زمان بر طرفدن قورشونی قفاسندن چیقارمایه ، دیکر طیبیلرله برابر ، اوغراشیرکن قورشوندن داهای مهلك اولان بر ذهنیتی ده قفاسندن چیقارماق عزیمله کندیسنه آتشی بر منظومه طووشدورمشدم . اون منظومه شویله باشلامشدی :

ثبوت ظلمته رغماً ثبات لازمدر ،

یرنده اولمک ایچون بو حیات لازمدر .

و بر یرنده :

عنا گورولدیکی نسبتنده عزم اولور مزداد

بو صحنه امله مشکلات لازمدر .

دیوردیم . اوتوز سنه اول نه دیمشسه مینه اونی دیوردم . بوحال بنم ایچون برترقی میدر توقمیدر اونی سنز بیلک . بن توقفک محیطمده اولدینی ظن ایدیوردم . بوصمدانی ورحمانی عطشی تسکین ایچون داهای چوق کوثرلر لازمدر . بونکله برابر بی مانند دولت رئیسمرک صوک نطق افتتاحیسی دردک منبعه دوغرونظرلرک منعطف اولدینی تبشیر ماهیتنده در . زمان دارد و بی اماندر . تورکیه ده ایشله مین قول [Kol] و دوشونم مین قفا قلماینجیه قدار مشعللر ایچون ، بر لحظه آرام اولماسین !

۱۰ تشرین ثانی ۱۹۲۶ اجتهاد نوری

دوقنور عبداله هودت

آقسام ده کیزی

آقپورکن قانی وورغون کونشک مورد کیزه ، آجیلوب صانکه درینلرده کی صیق دالارده برقبزیل کل کی بارلار اوچوشان هر دالغا ؛ بو کستان صولاجق آه کلیه مرمکله کیجه ...

هودت قدرت